

Akutní poststreptokoková glomerulonefritida jako komplikace neléčené pyodermie

MUDr. Jan Papež, MUDr. Jiří Štarha, Ph.D.

Pediatrická klinika LF MU a FN Brno

Klíčová slova: poststreptokoková glomerulonefritida, pyodermie, akutní nefritický syndrom.

Acute poststreptococcal glomerulonephritis as a complication of untreated pyoderma

Key words: poststreptococcal glomerulonephritis, pyoderma, acute nephritic syndrome.

Patnáctiletý chlapec navštívil svého registrujícího pediatra pro asi dva týdny trvající otoky, nárůst hmotnosti a únavu. Laboratorní vyšetření krve odhalilo známky akutního poškození ledvin a chlapec byl neprodleně odeslán k hospitalizaci na pracoviště autorů sdělení. Zde byl při vstupním klinickém vyšetření kromě výrazného prosáknutí obličeje, oboustranných otoků víček a dolních končetin, odhalena chlapcem nezmíněná kožní afekce na pravém stehně charakteru hojícího se impetiga (obr. 1). Naměřená hodnota krevního tlaku (TK PHK 145/87 mmHg) byla v pásmu hypertenze. Dodatečně bylo zjištěno, že hoch si všiml asi před 4 týdny na pravém stehně drobné svědivé papulky. Opakovaným rozškrábáním došlo k rozsevu afekce do podoby několika hnisavých exkoriací. Ty nijak neošetřoval a PLDD či jiného lékaře nenavštívil. Dále doplnil, že poslední 2 týdny méně močí a moč má výrazně tmavší barvu (obr. 2). Rozdíl mezi hmotností při přijetí a při posledním vážení zhruba před měsícem byla přibližně 12 kg. Žádnou trvalou farmakoterapii neužívá, není dispenzarizován v žádné specializované ambulanci. Vstupní laboratorní vyšetření potvrdilo známky akutního poškození ledvin (urea 17,9 mmol, kreatinin 145 μ mol/l, kyselina močová 459 μ mol/l), elektrolyty byly v normálním

Obr. 1. Pyodermie lokalizovaná na pravém stehně

rozmezí, zánětlivé parametry nebyly zvýšené, krevní obraz byl bez odchylek od normy. Vyšetření moče odhalilo, že změna barvy je podmíněna makroskopickou hematurií (H); bílkovina v moči byla zvýšená, ale nedosahovala nefrotické proteinurie (P). Z výše zmíněných anamnestických údajů, klinického a laboratorního vyšetření bylo vzneseno podezření na akutní poststreptokokovou glomerulonefritidu. Tato diagnóza byla potvrzena sníženou C3 složkou komplementu v séru, zvýšenou hodnotou ASLO a kultivačním vyšetření hnisu z kožního defektu s nálezem pyogenního streptokoka. Bylo indikováno přeléčení antibiotikem penicilinové řady i lokální léčba mastí s obsahem antibiotika. K udržení negativní tekutinové bilance bylo použito kličkové diuretikum furosemid, ke korekci hyperten-

Obr. 2. Tmavě hnědé zbarvení moče při makroskopické hematurii

ze blokátor kalciového kanálu amlodipin. Postupně se diuréza plně upravila, krevní tlak se normalizoval a došlo k poklesu hmotnosti. Laboratorní parametry odrážející ledvinnou funkci se navrátily do normy v průběhu dvou týdnů, stejně tak P. Chlapec byl po dvoutýdenní hospitalizaci propuštěn, je nadále sledován ambulantně. Za šest týdnů po propuštění má již normalizovanou C3 složku komplementu, postupně se zmírňuje i tíže H.

Akutní poststreptokoková glomerulonefritida (APSGN) je nejčastější postinfekční glomerulonefritidou. Jedná se o imunologicky podmíněné zánětlivé onemocnění glomerulů v souvislosti s infekcí beta-hemolytickým streptokokem skupiny A. Etiopatogeneticky se uplatňují zejména dva antigeny (s nefritidou asociovaný plazminový receptor a streptokokový pyrogenní endotoxin B), které aktivují alternativní cestu komplementu.

Následně vytvořené protilátky dávají vznik imunokomplexům ukládajícím se v subendotelovém prostoru bazální membrány glomerulu. Zatímco po infekci horních cest dýchacích dochází k manifestaci APSGN již za 1–2 týdny, po infekci kůže je to až za 3–5 týdnů. APSGN se ve většině případů projevuje akutním nefritickým syndromem, kam se řadí H (často makroskopická), hypertenze, otoky a oligurie. Diagnóza APSGN je defini-

tivně potvrzena mikrobiologickým průkazem streptokokové infekce (kultivace z krku či kůže) či nálezem protilátek (zvýšené ASLO, DNáza) a sníženou C3 složkou komplementu. Zatímco H může přetrvávat několik měsíců, hodnota C3 se normalizuje již za 8 týdnů. Při léčbě APSGN je indikován celková terapie penicilinem na 10 dní (při alergii makrolidové ATB), symptomatická léčba spočívá v podávání diuretik a antihypertenziv.